

Čís. 400.

Přestupek § 335 tr. zák. spáchaný tím, že pachatel vybočil, poděsiv a leknuv se, z mezí nutné obrany.

(Rozh. ze dne 19. března 1921, Kr I 870/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 14. října 1920, jímž byl obžalovaný sprostěn dle § 259, čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro zločin těžkého poškození na těle podle §§ 152, 155 lit. b) tr. zák., rozsudek v odpor vzatý zrušil a uznal obžalovaného vinným přestupkem dle § 335 tr. zák.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost vytýká rozsudku zmatečnost dle § 281 čís. 9 b) tr. ř., kterou vidí v tom, že výrokem, že obžalovaný jednal ve spravedlivé obraně vylučující trestnost podle § 2 lit. g) tr. zák., byl porušen zákon, pokud se týče bylo zákona nesprávně použito. Zmateční stížnosti nelze upřítí oprávnění, ovšem jen ve směru dole uvedeném, a to z těchto úvah: Nálezací soud zjistil, že mezi obžalovaným a K-em došlo k výstupu tím způsobem, že si nejprve vzájemně nadávali, byli však strážníkem uklidněni, po chvíli se znovu dostali do hádky, při níž obžalovaný K-a udeřil, až upadl, že K. hned vstal a chtěje obžalovanému ránu oplatiti na něho se hnál, v tom že dostal od obžalovaného ránu do klíční kosti, že obžalovanému na to dal dva políčky, načež že je lidé roztrhli. Nálezací soud zjistil dále, že, když obžalovaný K-a udeřil, až též upadl, K. vstal a dle vlastního udání hnál se na obžalovaného, by mu ránu oplatil, že K., jenž byl všeobecně znám jako člověk násilný, což také obžalovaný věděl, v tomto stadiu sám zahájil útok na obžalovaného. Podle těchto zjištění nálezacího soudu byl sice obžalovaný u výkonu spravedlivé obrany, když útok K-ův odrážel, avšak nejvyšší soud v uvážení, že obžalovaný K-ovi tak mocnou ránu a právě na tak choulostivé místo zasadil, až mu klíční kost přerazil, má za to, že poranění obžalovaným v sebeobraně K-ovi způsobené převyšuje onu míru, jež se mu jako napadenému musela jeviti nutnou k odražení útoku, že obžalovaný vybočil z poděšení a úleku z mezí nutné obrany a odpovídá tudíž obžalovaný za tento čin, o němž již dle přirozených jeho následků, které snadno každý může poznati, mohl seznati, že se jím může způsobiti nebezpečnoství tělesné bezpečnosti Antonína K-a, a z kteréhožto činu nastala podle posudku soudních lékařů dvojí zlomenina levé klíční kosti, těžké to uškození na těle, porušení zdraví déle než 20 dnů trvající a nezpůsobilost k povolání 30 dnů trvající, ve smyslu přestupku proti bezpečnosti života podle § 335 tr. zák.

Čís. 401.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Pokud lze užití předpisů o trestání válečné lichvy na vývoz předmětů potřeby do ciziny.

Lhostejno, zda předměty, jež jest prohlášiti za propadlé (§ 20 cit. zák.), náležejí pachateli čili nic.

(Rozh. ze dne 23. března 1921, Kr I 688/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku lichevního soudu při krajském soudě v Liberci ze dne 11. srpna 1920, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle § 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919 č. 568 sb. z. a n. a přestupkem podle § 7 odstavec první téhož zákona.

Důvody:

Základní názor, z něhož stížnost, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti dle § 281, čís. 9 a) tr. ř., vychází, že totiž cílem zákona o stíhání válečné lichvy je pouze ochrana spotřeby tuzemské, je správným názorem tím řídil se dle rozhodovacích důvodů rozsudku i soud nalézací. Naproti tomu není stížnost v právu, pokud, opírajíc se o tento názor, všeobecně a bezvýhradně dovozuje, že ustanoveními lichevního zákona nemá býti omezován vývoz předmětů potřeby do ciziny, a pokud v dalším pro tento případ zdůrazuje, že stěžovatel jakožto poslední tuzemský článek v přechodu zboží do ciziny nemůže býti považován za zbytečného člena přechodu předmětů potřeby ke spotřebiteli, jelikož prý chybí zákonný předpoklad řetězového obchodu, který spatřuje stížnost ve vsunutí se mezi výrobce a spotřebitele tuzemského. Především sluší poukázati na to, že se stěžovatel vsunul jako zbytečný, ba škodlivý mezičlen i mezi vyrabitele a tuzemské spotřebitele, když zakoupil boty, v tuzemsku vyrobené, tedy v první řadě pro tuzemskou spotřebu určené, od tuzemského obchodníka za účelem — jak zjištěno — podloudného vývozu do ciziny, by je tedy odňal tuzemské spotřebě bez potřebného povolení povolání místa k docílení většího zisku; i kdyby nemohlo býti řeči přímo o obchodu řetězovém, nepochybně spadala by činnost jeho pod širší pojem pletich ve smyslu téhož zákona. Než nehledíc k tomu podléhají jednání, vykazující jinak pojmové znaky toho kterého trestného činu ve smyslu lichevního zákona, trestním ustanovením tohoto zákona i tehdy, jde-li při nich o vývoz předmětů potřeby do cizozemsku, jsou-li podobným jednáním zároveň poškozeny neb ohroženy ony zájmy tuzemského obyvatelstva, jichž ochrana je cílem lichevního zákona. Cílem tím je jednak, by bylo zabezpečeno zásobování obyvatelstva, jednak, by zabráněno bylo předražování (§ 1 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 567 sb. z. a n.). I prodeje předmětů potřeby do ciziny mohou býti způsobilé, by jimi byl poškozen tento cíl lichevního zákona, pokud se týče ohrožen. Nehledíc k tomu, že utváření se cen ve státě jednom nebývá bez vlivu na vývoj obdobných poměrů i ve státech sousedních, dlužno pro tento případ poukázati na okolnost, že obuv byla prodána stěžovatelem dle rozsudkového zjištění do Žitavy, místa to, ležícího těsně při hranicích Československé republiky, a sice za účelem podloudného vývozu. Stížnost označuje neprávem jako sofistickou, neudržitelnou konstrukci závěr, kterým rozsudek prohlašuje za myslitelné, že by byl cizozemský překupník naložil s obuví jiným způsobem, než prodejem jejím v cizině a že by byl

hleděl odbýti ji v tuzemsku v tom případě, kdyby k zamýšlenému dodání (vývozu) jejímu do ciziny nedošlo. Závěr ten nalézá naopak oporu ve skutečnosti zjištěné rozsudkem, že totiž stěžovatel dopravil ze 60 jím prodaných párů bot do ciziny p o d l o u d n ě pouze 7 párů, kdežto ostatních 53 párů pod různými vytáčkami zde zadržel. Ale již prodej zboží do ciziny sám o sobě, najmě podloudný, příčí se jmenovitě tam, kde se jedná o předměty potřeby, jichž je v tuzemsku nedostatek, snahám, nesoucím se k tomu, by bylo zabezpečeno zásobování obyvatelstva, jelikož se prodejem takovým ztenčují zásoby, které by jinak zůstaly v tuzemsku pro potřebu obyvatelstva domácího. Pro tento případ má v ohledu tom význam rozsudkové zjištění, dle něhož šlo tu o podloudný vývoz předmětu potřeby, v kritické době velmi žádaného a hledaného, jehož větší partie činem stěžovatelovým byla odňata spotřebitelům domácím. Zejména však byl by tím, že by byl beztrestně trpěn prodej předmětů potřeby do ciziny, jenž by zakládal jinak skutkovou podstatu trestných činů ve smyslu lichevního zákona, najmě řetězového obchodu a pletich vůbec, iakož i předražování, povážlivě ohrožen i úspěch oněch snah, které směřují k tomu, by bylo zabráněno předražování a vykořisťování tuzemského obyvatelstva. Značný zisk, který prodeje do ciziny následkem vyšších cen, při nich zpravidla docilovaných, sebou přinášejí, stal by se v nadidlem, kterým by se k podobným prodejům dali zlákat i přemnozí z těch, jimž osobní zisk a prospěch je nad zájmy celku a kteří se tudíž nerozpakují, by využili každé vhodné příležitosti ku svému obohacení, při čemž nad to jest na snadě, že by, nečiníce rozdílu mezi obchodováním s cizinou na straně jedné a s domácími spotřebiteli na straně druhé, požadovali ony vyšší ceny, docilované při prodejích do ciziny, i od spotřebitelů tuzemských. Jevilo by tudíž beztrestné trpění prodejů předmětů potřeby do ciziny nezbytně nepříznivé účinky zejména i ve zvýšení všeobecné úrovně cenové v tuzemsku, jemuž brániti je právě nejpřednějším cílem lichevního zákona vůbec a jeho trestních ustanovení o řetězovém obchodu a jiných pletichách zvláště. Tím, co právě řečeno, pozbývá, i kdyby správnou byla, významu námitka stížnosti, že se stěžovatel nevsunul mezi výrobce a spotřebitele t u z e m s k é h o. Jeho jednání tvoří proto skutkovou podstatu pletich, ježto k takovému obchodování s obuví nebyl oprávněn a činil tak jedině pro zisk, využívaje poválečných poměrů tržních a nakupuje boty k dalšímu prodeji. Toto jednání bylo také způsobilé zvýšiti cenu bot, uvážili se zjištění nalézacího soudu, že nakupoval po 134 K a prodával po 135 Mk, při čemž marka se počítala po 1 Kč 35 h. Nevhodně poukazuje stížnost, dovolávajíc se domněle žádoucí retorse, na to, že nejen cizozemští obchodníci prodávají zboží do Československé republiky mnohem dráže, než svým domácím odběratelům, nýbrž že i jednotlivé státy, speciálně Německo, svým příslušníkům dovolují ba přímo je nutí, by při prodejích cizincům žádali přírážku k prodejním cenám, jimi jinak požadovaným; vše to mohlo by přijíti v úvalu vůbec jen při vývozu zákonitým, n e p o d l o u d n ě m, o jaký tuto šlo dle zjištění rozsudku. Totéž platí o poukazu stížnosti na to, že i vláda Československé republiky předpisuje pro vývoz do ciziny ceny, které převyšují ceny tuzemské. Ostatně sama stížnost připomíná, že tento postup vlády diktován je ohledy valutárními a že se týká pouze některých druhů zboží. Stěžovatel pokládá se dále za stížena výrokem, jímž ve smyslu § 20 lichevního

zákona bylo vysloveno propadnutí 53 zabavených párů bot, a označuje výrok ten jako nepřipustný a přičící se zákonu. Pokud námitka ta uplatňuje zmateční důvod ve smyslu § 281 čís. 11 tr. ř., že soud při výměře trestu překročil svou trestní pravomoc, je neodůvodněna. Dovožujíc totiž, že Vilém N., zaplativ boty ty a převzav je prohlášením, stal se jich vlastníkem, vychází stížnost z názoru, jakoby § 20. lichevního zákona připouštěl jen prohlášení takových předmětů potřeby za propadlé, které jsou vlastnictvím pachatele nebo neznámých osob, které se trestného činu účastnily jako pomocníci. Tento názor však nenalézá opory v citovaném zákonném ustanovení, dle něhož lze vysloviti, že předměty potřeby, k nimž se trestný čin vztahuje, nebo výtěžek propadají ve prospěch státu, bez rozdílu, náležejí-li pachateli čili nic. Nerozeznává se tedy mezi osobami na trestném činu jakkoli účastněnými, a osobami, které na něm podílu naprosto nebraly. Ostatně námitkou svojí sleduje stěžovatel vlastně zájem Viléma N-a, nikoliv zájem vlastní, takže již z tohoto důvodu stížnost nelze uznati za oprávněnou (§§ 282, 283 tr. ř.).

Čís. 402.

Osoba, z jejíhož držení byla věc odňata, může býti rozdílnou od osoby, jež byla krádeží poškozena.

Lhostejno, zda službodárce (§ 176 II b) tr. zák.) nebo zaměstnavatel (§ 176 II. c) tr. zák.) jest osobou fysickou či osobou právnickou.

(Rozh. ze dne 23. března 1921, Kr I 725/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Hradci Králové ze dne 2. července 1920, pokud jím byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem krádeže podle § 171, 176 II. c) tr. zák. — mimo jiné z těchto

důvodů:

S hlediska důvodu zmatečnosti dle čís. 10 § 281 tr. ř. namítá stížnost, že skutková podstata zločinu krádeže není splněna jednak proto, že zásilka, na níž krádež obžalovanými byla spáchána, nebyla vlastnictvím dráhy, ba ani se nenacházela v její držbě, mimo to pak prý nelze u dráhy jakožto právnické osoby mluviti o krádeži, spáchané na zaměstnavateli, t. j. na tom, kdo dělníka k určité práci byl zjednal a jemuž přísluší udíletí jemu příkazy. Sám rozsudek naznačuje prý to tím, že soukromoprávní nárok přiznává Oldřichu W-ovi, k němuž prý obžalovaní nebyli v žádném poměru služebním. Zmateční stížnosti nelze přiznati oprávnění. Pro posouzení otázky je v prvé řadě směrodatným ustanovení § 171 tr. zák., dle něhož nijak nesejde na tom, kdo je vlastníkem odcizené věci, nýbrž jen na tom, byla-li odejmuta z držení osoby, rozdílné od osoby pachatelovy. Pod pojem držení ve smyslu trestněprávním pak spadá zcela nepochybně i pouhá detence jakožto poměr, umožňující, by s věcí skutečně bylo nakládáno, spojený s vůlí, tuto možnost udržeti v působnosti. Může tedy osoba, z jejíhož držení věc byla odňata, býti v tom kterém případě rozdílnou od osoby, jež krádeží byla poškozena, i dovolává se stížnost na